

Posudek oponenta rigorózní práce

Autor: Mgr. Kateřina Protivová

Název práce: Zástavní právo k podílu

Oponent: JUDr. Jindřich Psutka, Ph.D.

Posuzovaná rigorózní práce je zaměřena na problematiku zástavního práva k podílu. Pozornost je věnována především zástavnímu právu k podílu v obchodní korporaci. Jde tedy o téma sice poměrně tradiční přesto však plně způsobilé k bližšímu rozboru v podobě rigorózní práce. Je totiž zaměřeno úzce a současně je jeho středobodem problematika, která nepochybně skýtá celou řadu výkladových úskalí, které zasluhují být předmětem bližší pozornosti souvislého a uceleného odborného zpracování. Uchazečka navíc své téma vnitřně ještě zužuje a blíže se zaobírá především zástavním právem k podílu ve společnosti s ručením omezeným. V dané souvislosti je možné jen připomenout, že zástavní právo k podílu v obchodní korporaci nebylo doposud předmětem samostatného monografického zpracování. Autorce je tedy ponechán dostatečný prostor pro vlastní pojetí, aniž by byla příliš ovlivňována jinými dřívějšími odbornými zdroji. Volbu tématu je tedy možné hodnotit jednoznačně pozitivně. Dílčí výtku je třeba učinit snad jen k ne zcela výstižnému pojmenování samotné práce. Na první pohled totiž není patrné, o jaký „podíl“ se jedná, současně název zcela nekoresponduje se vlastním textem práce a není tak plně obsahově vyčerpán. S ohledem na finální podobu práce by bylo patrně vhodnější a výstižnější nebát se nazvat práci přímo *Zástavní právo k podílu ve společnosti s ručením omezeným*.

Samotný výklad je zahájen *Úvodem*, ve kterém autorka vymezuje základní cíle, k nimž při vytváření své práce směřovala. Text práce je rozdělen do osmi částí. Úvodní partie je vstupní. Autorka se v ní věnuje základnímu vymezení zástavního práva. Bližší pozornost zaměřuje na jeho základní znaky, funkci a jeho vybrané charakteristické rysy. Druhá část práce je zacílena na zřízení zástavního práva. I tato partie je pojata víceméně obecně. Není tedy přimknuta čistě k problematice zástavního práva k podílu v obchodní korporaci, ale ke zřízení zástavního práva jako takového. Hned na úvod vymezuje základní způsoby zřízení zástavního práva (smlouva, rozhodnutí, zákon). V samotném výkladu pak pozornost věnuje nejprve zřízení zástavního práva na základě smlouvy (kap. 2.1), následně notářskému zápisu (kap. 2.2), zmocnění k uzavření zástavní smlouvy (kap. 2.3), zřízení jinak než smlouvou (2.4), budoucímu zástavnímu právu (kap. 2.5), převzetí dluhu (kap. 2.6), převzetí majetku (kap. 2.7), maximálnímu zástavnímu právu (kap. 2.8) a vespolečnému zástavnímu právu (kap. 2.9). Je zřejmé, že vnitřní členění části druhé je poněkud nesourodé. Je například zřejmé, že větší přehlednosti výkladu by prospělo podřazení výkladu o notářském zápisu, o zmocnění k uzavření zástavní smlouvy, popř. o maximálním zástavním právu pod kap. 2.1 (*Zástavní smlouva a její forma*). Část třetí se soustředí obecně na předmět zástavního práva, výraznější pozornost je tu však již věnována přímo podílu coby specifické variantě zástavy. V následující části čtvrté se autorka na s. 54 již přímo zaměřuje na zastavení podílu v obchodní korporaci, konkrétně na zastavení podílu ve

společnosti s ručením omezeným. Tato část tvoří s více než dvaceti stranami jednu z nejrozsáhlejších a současně nejpropracovanějších partií. Autorka se zde dotýká všeho podstatného, co s daným tématem souvisí. Je jí výklad je důkladný. Dílčí výtku je možné opět učinit snad jen k poněkud ne příliš intuitivnímu hlubšímu členění do podkapitol (např. kap. 4.1.2 *Situace, kdy dojde k odstoupení od smlouvy*; 4.1.3 *Způsob nabytí zástavního práva k nevtělenému podílu* aj.). Úzce se zvoleného tématu dotýkají i poslední čtyři části práce. Ty jsou postupně věnovány možnému zřízení zákazu zatížení podílu ve společnosti s ručením omezeným (kap. 5), postavení subjektů zástavního vztahu (kap. 6), realizaci zástavního práva (kap. 7) a jeho zániku (kap. 8). Pozornost je zde upírána vždy především na situaci, kdy je zástavou podíl ve společnosti s ručením omezeným a jen v rozsahu nezbytně nutném též obecným východiskům problematiky zástavního práva. Celá práce je zakončena shrnujícím závěrem. Popsané celkové rozvržení je možné, s dílčí výhradou k občas možná ne příliš přehlednému členění do podkapitol (viz výše), považovat za vyvážené. Autorka musela s ohledem na specifickou tématu hledat vlastní strukturu výkladu a je možné konstatovat, že se jí tato snaha daří. Čtenář je se zástavním právem k podílu seznamován vyváženým a graduujícím způsobem.

I z pohledu věcného a obsahového vyčerpání tématu je možné práci považovat za zdařilou. Autorka se vypořádává se vším podstatným, co souvisí s problematikou zástavního práva k podílu ve společnosti s ručením omezeným. Svůj výklad opírá o zjevně velmi dobrou znalost aktuálních literárních zdrojů i patřičné judikatury. Jimi vedena se dopouští minima prohrěšků a věcných pochybení. Odevzdaný text však jistě není pouze kompilátem cizích myšlenek či judikatorních závěrů. Mnohé sporé momenty úpravy dávají autorce dostatečný prostor k porovnání mnohdy značně odlišných závěrů právní nauky, k zaujetí vlastního názoru i k předestření návrhu vlastních změn (srov. např. s. 64). Občasná jsou jen určitá dílčí zjednodušení či pochybení plynoucí především z nepozornosti popřípadě nedůslednosti autorky ve vyjadřování. Sjednotit by tak například zasloužilo obecné určení, zda je zástavním právem zajištěn dluh či pohledávka. Podíl v obchodní korporaci není zapsán ve veřejném seznamu, ale ve veřejném rejstříku (s. 40). Podíl je nepochybně i nadále majetkovou hodnotou (s. 46). Některé myšlenky by stálo za to blíže rozvést (např. na s. 49 autorka předestírá situaci, kdy by se jeden ze společníků rozhodl svůj podíl zastavit a ostatní by k tomuto podílu měli také zástavní právo; klade si přitom otázku, zda by snad měl nabídnout zastavení ostatním společníkům za podmínek, na kterých se dohodl se zástavním věřitelem) či dále rozvinout (např. opakovaně zmiňovanou myšlenku o „neodevzdatelnosti“ nehmotné věci zástavnímu věřiteli aj.).

Formální úroveň zpracování je dobrá. Autorka se vyjadřuje bez větších zaváhání srozumitelným a výstižným způsobem. V práci je možné najít určité množství pochybení proti pravidlům pravopisu či interpunkce, překlepů či chybějících odražení (např. v označení paragrafových ustanovení). Jejich počet je však vzhledem k rozsahu práce pouze omezený a celkový dojem z ní výrazněji neovlivňuje.

Autorka cituje v intencích platné citační normy. Citační aparát však měl být pojat jednotněji. Občas je například nejdříve uváděno jméno autora a teprve následně příjmení (srov. J. ŠOVAR, P. HORÁK – s. 68), jindy je tomu naopak (srov. PIVODA, T. – s. 69). Někdy jsou autoři uváděni celým jménem (např. Dědič, Jan) jindy jen prvním písmenem (např. Vymazal, L. – s. 85). Někdy autorka užívá dvojtečku (např. za „in“), jindy nikoliv. V souhrnu se jedná o jevy sice neovlivňující identifikaci užitého zdroje, nicméně jde o pracovní přístup, který již při letmém prolistování zbytečně snižuje celkový dojem z odevzdaného díla. Občas je možné najít vady při doslovném citování judikatury. Autorka patrně vedena snahou přiblížit čtenáři použitelnost starší judikatury v poměrech nového občanského

zákoníku modifikuje text rozhodnutí Nejvyššího soudu. Cituje jej však v uvozovkách a kurzívou a vzbuzuje tak dojem, že jí uváděný text je doslovným zněním publikovaného rozhodnutí Nejvyššího soudu. Příkladem může být citace rozsudku Nejvyššího soudu sp.zn. 21 Cdo 2041/2012 na s. 26 - „...uplatnění práva zástavního věřitele na uspokojení jeho pohledávky ze zástavy na základě smlouvy o zřízení zástavního práva, uzavřené mezi ním a dlužníkem, zkracuje možnost věřitele uspokojit svou vymahatelnou pohledávku ze zastaveného majetku dlužníka. Tomuto uplatnění práva zástavního věřitele za podmínek uvedených v ustanovení § 42a SOZ (respektive s účinností od 1. ledna 2014 § 589 a následující NOZ) odporovat.“, kdy originální text rozhodnutí zní takto: „...uplatnění práva zástavního věřitele na uspokojení jeho pohledávky ze zástavy na základě smlouvy o zřízení zástavního práva, uzavřené mezi ním a dlužníkem, zkracuje možnost věřitele uspokojit svou vymahatelnou pohledávku ze zastaveného majetku dlužníka. Nejvyšší soud České republiky proto dospěl k závěru, že uplatnění práva zástavního věřitele na uspokojení jeho pohledávky ze zástavy, k níž vzniklo zástavní právo na základě zástavní smlouvy uzavřené mezi dlužníkem a zástavním věřitelem, může věřitel za podmínek uvedených v ustanovení § 42a občanského zákoníku odporovat.“. Občasné jsou nepřesnosti v citacích jednotlivých děl (např. spoluautorem komentáře k zákonu o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob není Havel, M. ale Havel, B.).

Z výše uvedeného je zřejmé, že práce splňuje požadavky kladené dle příslušné vyhlášky děkana FPR na práci rigorózní. Úkolem oponentního posouzení je především poukázat na nedostatky či sporné momenty odevzdaného textu. V podaném posouzení je takových výhrad hned několik, je však současně patrné, že se vždy jedná o výtky pouze dílčí povahy, které výrazněji neovlivňují celkový kladný dojem z práce. Je totiž nepochybné, že se autorce podařilo se zvoleným tématem vypořádat zdařile. Při jeho zpracování jasně prokázala velmi dobrou teoretickou i praktickou erudici i schopnost sdělovat své myšlenky čtenáři přístupným způsobem. V práci je přitom začleněna celá řada vlastních myšlenek a pohledů, které jsou ve většině případů řádně zdůvodněny. Práci s ohledem na vše výše uvedené k obhajobě **doporučuji** a jako námět do rozpravy v rámci její obhajoby navrhuji níže uvedené otázky:

- 1) Lze zastavit i podíly v jiných než obchodních korporacích?
- 2) Na s. 51 uvádíte, že pokud by byla známa skutečnost, že osoba nabývající podíl je ve svazku manželském a nebudou-li s ostatní společníci s účastí manžela ve společnosti souhlasit, bude jednajícím manžel nucen nabýt podíl pouze za podmínek vymezených v § 709 odst. 1 písm. d) ObčZ. Zkuste blíže vymezit, jak je to s nabytím podílu jen jedním z manželů za trvání manželství. Zakládá nabytí podílu na společnosti jednáním jen jednoho z manželů účast druhého manžela na této společnosti?
- 3) Jaké jsou důsledky toho, že jeden z manželů zastaví podíl bez souhlasu druhého manžela?
- 4) Na s. 97 se kloníte k myšlence, že není-li zástavní právo k podílu vymazáno z obchodního rejstříku, je třeba užít § 1107 ObčZ. Jaké jsou tedy dle Vás dopady užití tohoto ustanovení?

V Plzni dne 5. září 2021

JUDr. Jindřich Psutka, Ph.D.